

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 27. Tametsi sola Sacramenta nortuorum, Baptismus scilicet &
pœnitentia, per se, sive ex primaria sua institutione, conferant primam
gratiam, reliqua tamen Sacramenta per accidens eam subinde ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

Sunt. Ideoque neque utiliter habent, neque ab eis Sacramentum utiliter petunt, nisi forte accipiendi necessitas urgeat (necessitas utique mortis, ut antè dixi) & accipientis animus ab amicitia vinculo non recedat.

jusque Sacramenti propriam, & accommodatam.

255 Tamen verò plures apud Dianam p. 10. tr. 11. resol. 64. censent in necessitate mortis à Ministro hæretico licitè peti Eucharistiam per modum Viatici: quia tamen necessitas solum exigit Sacramenta ad salutem simpliciter necessaria, Baptismum scilicet & Pœnitentiam; potestque Christianus sine aliis Sacramentis, absque dispendio salutis, ex hac vita discedere, Doctores communiter tradunt (ut videtur ex Augustini mente) solum Baptismum & Pœnitentiam in necessitate mortis ab hæretico Ministro licitè peti. Et idè S. Hermenegildus mori maluit quàm Eucharistiam ab Episcopo Ariano accipere, ut refert D. Gregorius l. 3. Dial. c. 31. Moyies quoque Moachus (teste Sotomèno l. 6. c. 38. necnon Socrate l. 4. c. 29.) à Mauvia Saracenorum Regina in Episcopum postulat, manus impositionem à Lucio, impiissimo Ariano, recipere constanter recusavit.

256 Elle verò grave peccatum ab hæretico, vel schismatico Sacramentum absque necessitate recipere, satis innuit Augustinus c. 52. citato, dum ait: *neque ab eis utiliter Sacramentum accipitur.* Cum inde consequens sit, non dignè ab eis accipi (aliàs utiliter acciperetur) sed indignè.

Posteriorem partem idem Augustinus ibidem exprimit, his verbis: quòd à talibus Sacramentum utiliter accipitur, qui non ipsi corde & moribus, sed sancte domini copulantur. Et ratio est, quia talis Minister, cum non sit extra sanctam Ecclesiæ domum, potest, si voluerit, Sacramentum benè & licitè administrare (quod non possunt hæretici, extra Ecclesiæ domum constituti, dum nulla accipiendi necessitas urget) & tamen sciam ipsum absque peccato non ministraturum, ipsum equidem non induco in peccatum, dum in meo utor in utilitatem non parvam animæ meæ.

257 Fundaturque hæc doctrina in Decreto Concilii Constantiensis à Martino V. approbato, ubi sic: *Insuper ad evitanda scandala, & multa pericula, que conscientis timoris contingere possunt, Christi fidelibus, tenore presentium, misericorditer indulgemus, quod nemo deinceps à communione aliquis in Sacramentorum administratione, vel receptione (nota) aut aliis quibuscumque divinis, vel extra, prætextu cujuscumque sententia, aut censure ecclesiastica, à jure vel ab homine generaliter promulgata, teneatur abstinere.* Nulla ergo sententia vel censura, generaliter lata contra Ministrum Sacramentorum, Christi fideles impedit à licita communicatione cum illis in Sacramentorum usu & receptione. Impediret autem, si liberè & licitè ab illo Sacramenta petere & recipere non possent.

258 Si tamen non deesset copia digni Ministri, peccatè graviter, si Sacramentum peterem à Ministro indigno, quem scirem indignè ministraturum, nec peccatum istud commissurum, nisi peterem. Cavendum quippe peccatum proximi, dum sine dispendio caveri potest. Ita Navarrus & Doctores passim contra Sotum & Joannem de la Cruz apud Leandrum à SS. Sacram. disp. 5. de Sacram. in gen. q. 11.

CAPUT XXVI.

Sacramenta omnia nova legis gratiam sanctificationem dignè sumentibus conferunt ex opere operato, sicut & oportuno tempore gratiam actualem (quam vocant) sacramentalem, usque ac finem.
Tom. III

PRIMA pars fide certa est ex Tridentino sess. 7. 259 can. 8. confirmaturque ex Scripturis n. 13. & 16. relatis. Necnon ex traditione totius Ecclesiæ, quæ semper agnovit in Sacramentis vim collativam gratiæ, ut constat ex Symbolo Constantinopolitano, *Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.* Quia verò vis ista non provenit à Ministro, neque à fuscipiente, sed à Christo supra dignitatem & merita, tam Ministri, quàm fuscipientis (ut passim docent SS. Patres, nominatim Augustinus l. 4. contra Cresconium c. 16. ubi: *Non eorum meritis, à quibus ministratur, nec eorum quibus ministratur, constat Baptismus, sed propriâ sanctitate, atque veritate, propter eum à quo institutus est*) Tridentinum convenienter id expressit, dum dixit Sacramenta gratiam conferre *ex opere operato*. Quas voces dum designantur hæretici, ridiculè, neglectè substantiâ rei, de vocibus cavillantur.

Secunda pars ostenditur, quia quodlibet Sacramentum, præter communem effectum, id est gratiam sanctificantem, speciale habet suum effectum, ad quem perducit, per gratiam actualem cuique specialem. Siquidem per Baptismum confertur specialis gratia ad ducendam vitam christianam, per quam baptizatus munitur contra subsecuturas tentationes, ut Terrallianus l. de Baptismo tradit, dicens: quòd per Baptismum *subsecuturis tentationibus munimenta præstitimus.*

Per Confirmationem datur gratia conferens robur, ne Christi opprobria Christianus erubescat (inquit Augustinus in Psal. 30.) sed nomen ipsius audacter consteatur.

Per Eucharistiam confertur gratia, ad fovendam & augendam in nobis charitatem, nutririendamque proinde & promovendam vitam spiritualem, *que gratia se habet ut antidotum quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur*, prout Tridentinum testatur sess. 13. c. 2.

Per Pœnitentiæ Sacramentum confertur gratia specialis auxilii, ad fortius & constantius decertanda, cautiusque & efficacius vitanda impostitum peccata, sicut & ad satisfaciendum pro commissis.

Per Extremam Unctionem speciale datur auxilium, quod ægrois animam alleviat, & confirmat, *magnam in eo divine misericordie fiduciam excitando, quâ infirmus sublevatus, & morbi incommoda ac labores levius fert.* Et tentationibus demonis calcaneo insidiantis facilis resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi salus animæ expeditur, consequitur, prout idem Trid. ait sess. 14. c. 2. de Extr. Unct.

Per Sacramentum Ordinis, speciale tribuitur adjutorium ad sacras functiones sanctæ & religiosè obeundas.

Per Sacramentum denique Matrimonii, specialis gratia præstatur ad fovendum mutuum inter conjuges amorem, ad fidem conjugalem servandam, atque ad proles in Dei timore & amore procreandas & educandas, denique *ut sciat unusquisque conjugatus vias suas possidere in sanctificatione & honore, non in passione desiderii, sicut gentes, &c.* ut Apostolus ait ad Theisal. c. 4.

De caractere, qui est proprius effectus, non omnium, sed trium Sacramentorum, Baptismi scilicet, Confirmationis & Ordinis, nihil opus est hîc dicere. Satis enim de eo dictum n. 18. 19. 20. & 21.

CAPUT XXVII.

Tamen sola Sacramenta morsuorum, Baptismus
E 2

scilicet & Pœnitentia, per se, sive ex primaria sua institutione, conferant primam gratiam; reliqua tamen Sacramenta per accidens eam subinde conferunt.

268 Prima pars perspicua est ex eo quòd idè dicantur Sacramenta mortuorum, quia primariò instituta sunt, ut de mortuis secundum animam faciant vivos, per gratiam quæ vita est animæ.

269 Secunda pars (licet adversantes habeat Vasquezium, Card. de Lugo, & alios) est S. Thomæ 3. p. q. 72. a. 7. ad 2. & q. 79. a. 3. & q. 80. a. 4. ad 5. Scoti, Richardi, Gabrielis, Paludani, Cajetani, Soti, Gonet, Herinx, aliorumque Thomistarum & Scotistarum passim, item Toleti, Suarez, Henriquez, Valentia, Cominck, Tanneri, & aliorum exemplificantium in eo, qui Sacramenta ista cum attritione suscipit, bonâ fide putans se esse in gratia, cum non sit, nullamque habens conscientiam peccati mortalis, post debitum conscientia examèn.

270 Et ratio est, quia sicut Baptismus & Pœnitentia, tametsi per se Sacramenta mortuorum, primariòque instituta ad conferendam primam gratiam, aliquando ex accidente conferunt gratiam secundam, seu gratiæ augmentum, utique dum suscipiuntur ab eo qui jam antè est justificatus: sic & reliqua Sacramenta, tametsi per se Sacramenta vivorum, primariò proinde instituta ad conferendam gratiam secundam, seu gratiæ augmentum, subinde ex accidenti conferunt gratiam primam. Ex se enim vim habent gratiam conferendi, semperque illam conferunt subjecto obicem non ponentis, prout Tridentinum docet sess. 7. can. 6. & 7. Accidit verò quòd existens in mortali non ponat obicem gratiæ, dum scilicet nullam habet memoriam, nec conscientiam illius, post debitum conscientia examèn, idèque bonâ fide existimat se esse in gratia, cum non sit, nec affectum habet ad peccatum, sed attritus ad Sacramentum accedit. Quo proinde casu Sacramenta dicta, gratiam ipsi conferunt. Non secundam. Ergo primam. Idque supponere videtur Ecclesia, dum in aliqua collecta petit, ut Eucharistia sit ablutio scelerum. Sicut & Augustinus relatus cap. *invitat* de Consecr. dist. 2. cum ait: quòd *cum manducatur Christus, mortui vivificat*. Imò & Jacobus Apóstolus, dum epistolæ suæ canonicæ cap. 3. de Extremæ Unctionis subjecto dicit: *Si in peccatis sitis, remittentur ei*. Neque enim hoc dicit de solis reliquis peccatorum (utpote quæ semper reperiuntur in infirmo) sed de ipsis peccatis actualibus, etiam mortalibus, de quibus conscientiam non habet, habet tamen attritionem, quæ per accidens remittuntur ei.

271 Neque efficacia sunt quæ Adversarii in contrarium objiciunt. Utiq; 1.º quòd Sacramenta gratiam non conferant, nisi ex institutione Christi, qui Sacramenta vivorum non instituit ad dandam primam gratiam. 2.º quòd Sacramenta vivorum non significant primam gratiam; nec eam proinde causent. Cum id solum causent, quòd significant. 3.º quòd Eucharistia, cum sit cibus (qui mortuo applicatus, nunquam ei tribuit vitam) per accidens nunquam conferat primam gratiam. Ergo nec reliqua Sacramenta vivorum. 4.º quòd non sit ratio obligationis Sacramenta ista recipiendi in statu gratiæ, nisi quia vim non habent conferendi primam gratiam. 5.º quòd cum per se virtutem non habeant conferendi primam gratiam, nec eam conferre possint per accidens. Neque contrarium rectè inferatur, ex eo quòd Sacramenta per se conferentia primam gratiam, per accidens conferant secundam. Cum plus sit conferre primam gratiam, quam secundam; nec valeat argumentum à minori ad majus. Neque e-

nim consequens est, id quòd potest majus, potest minus. 6.º quòd S. Thomas nostras non fateat assertioni, cum q. 72. a. 7. ad 2. dicat, quòd Confirmatio non debet dari his qui non habent gratiam, & propter hoc sicut non datur non baptizatis; ita non debet dari adultis peccatoribus, nisi per pœnitentiam reparatis. Ex quibus verbis conficitur, quòd sicut Confirmatio, sine prævio Baptismo, ne quidem per accidens conferat gratiam; ita nec eam conferat sine prævia pœnitentia reparante, sive gratiam primam conferente.

Hæc, inquam, argumenta efficacia non sunt. Non primum: quia Christus omnia Sacramenta instituit, ut conferant gratiam non ponentibus obicem. Contingit autem obicem non poni Sacramento vivorum à mortuo, qui se vivum existimat, ut supra vidimus. Quo proinde casu, si fuerit attritus, Sacramentum istud gratiam ipsi conferet. Non secundam. Ergo primam. Ad quam conferendam licet Christus illud non instituerit primariò intentione, bene secundariò.

Nec secundum: quia satis est, quòd Sacramenta vivorum verè significant & causent gratiam, ad hoc ut subinde causent per accidens gratiam primam. Quia per accidens contingit, gratiam quam causant esse primam, ut vidimus. Nec ad causandam per accidens gratiam primam, necesse est quòd eam significant ut primam. Quod enim vulgò dicitur: Sacramenta id solum causant, quòd significant: verum est de effectu per se, sive principali; (ut enim S. Thomas ait Supplementum q. 30. a. 1. ex ipsa significatione Sacramenti, debet accipi ejus principalis effectus) sed non necessarium est de effectu per accidens, seu secundario.

Nec tertium: quia licet cibus materialis, qui per se non est vita, nec in se convertit alium, ipsi nequeat vitam restituere. Id tamen potest Eucharistia, quæ est vita per essentiam, altumque in se convertit. Præsertim cum homo, qui aliter Eucharistia, non sit in casu nostro sic mortuus, quin aliquem exerceat actum saltem imperfectum vitæ spiritualis, Eucharistiam cum attritione, fide, & reverentia manducando. Confer id quòd S. Thomas dicit infra n. 277.

Nec quartum: quia ratio istius obligationis est, quia Sacramenta ista, per se loquendo, sive ex primaria Christi institutione, gratiam supponunt in subjecto suo. Nec eam conferunt subjecto sibi concilio peccati mortalis, si non deit ipsi copia Confessoris. Idèque tenetur confiteri. Ad quòd non tenetur qui non est concilius.

Nec quintum: quia gratia secunda non est minor, nec ignobilior gratiæ primæ. Nec differentia gratiæ primæ à secunda est penes ipsam entitatem gratiæ, sed penes subjectum. Eadem quippe gratia collata subjecto viventi spiritualiter, est secunda; quæ collata subjecto spiritualiter mortuo, foret prima. Non major proinde requiritur in Sacramento virtus ad conferendam gratiam primam, quam secundam. Et quis dicere potest, Eucharistiam, quæ Christum continet, minoris esse virtutis, quam Baptismum, vel Pœnitentiam?

Nec denique sextum: quia adèd perspicua est hac de re sententia S. Doctoris, ut mirum sit Adversarios tam facile, sive ob argumenta tam facile solubilia, ab ea recedere. Siquidem citatà q. 72. a. 7. ad 2. perspicue dicit, quòd *si aliquis adultus, in peccato existens, cujus conscientiam non habet, vel si etiam non perfecte contritus accedat, dummodo non scilicet accedat, per gratiam collatam in hoc Sacramento (Confirmationis utique) consequetur remissionem peccatorum*. Et q. 79. a. 3. de Eucharistia loquens, dicit, quòd *virtus hujus Sacramenti potest considerari dupliciter. Uno modo secundum se, & sic hoc Sacramentum habet virtutem ad remittendum quæcumque*

peccata (nota) ex passione Christi, quae est fons & causa remissionis peccatorum. Alio modo potest considerari per comparationem ad eum qui recipit hoc Sacramentum, prout in eo invenitur, vel non invenitur impedimentum percipiendi huius Sacramenti effectum. Quicumque autem habet conscientiam peccati mortalis, habet in se impedimentum percipiendi effectum huius Sacramenti. . . . Unde hoc Sacramentum in eo. . . non operatur remissionem peccati. Potest tamen hoc Sacramentum operari remissionem peccati. . . . etiam perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam & affectum non habet. Forè enim primo non fuit sufficienter contritus; sed deo, & reverenter accedens, consequetur per hoc Sacramentum gratiam eucharistiae, quae contritionem perficit, & remissionem peccati. Propterea (ut addit ad 1.) petimus ut hoc Sacramentum sit ablutio scelerum: vel eorum, quorum conscientiam non habemus. . . . vel ut contritio in nobis perficiatur, ad scelerum remissionem. Ecce perspicue docet quod Eucharistiae Sacramentum, perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam & affectum non habet, non invenit in ipso impedimentum percipiendi huius Sacramenti effectum, dum utique, hoc quod non habet conscientiam sui peccati, contingit sine culpa ipsius, quod q. 80. a. 4. ad 5. contingere dicit, cum doluit de peccato; sed non est sufficienter contritus. Sufficit enim si in se signa contritionis inveniat, puta si doleat de praeteritis, & proponat cavere de futuris. . . . vel si totaliter est peccatum oblitus. Et Supplem. q. 30. a. 1. ubi quaerit, an Extrema Unctio valeat ad remissionem peccatorum, quodlibet (inquit) Sacramentum est institutum principaliter ad unum effectum, quamvis etiam alios ex consequenti inducere possit. . . . Unde principaliter hoc Sacramentum est institutum ad sanandum infirmitatem peccati. . . . Et hic defectus, nihil aliud est quam quaedam debilitas. . . . quae in nobis relinquatur ex peccato. . . . contra hanc debilitatem homo roboratur per hoc Sacramentum. Sed quia hoc robor gratia facit, non compatitur peccatum: ideo ex consequenti (nota bene) si invenit peccatum aliquod, vel mortale, vel veniale, quoad culpam tollit ipsum (audis?) dummodo non ponatur obex ex parte recipientis, sicut etiam de Eucharistia & Confirmatione supra dictum est. Et ideo (nota argumentum ipsius ex Scriptura) etiam Jacobus de remissione peccati conditionaliter loquitur, dicens: Si in peccatis sit, dimittentur ei, scilicet quoad culpam. Non enim semper delet peccatum (quoad culpam) quia non semper invenit, &c.

278 Ex his luce meridiana clarius est, secundum S. Thomam, Sacramenta Confirmationis, Eucharistiae, & Extremæ Unctionis aliquando conferre primam gratiam. In yanum proinde contrarii Authores S. Doctorem in suam sententiam pertrahere conantur, ex eo quod 3. p. q. 72. a. 7. ad 2. dicat: quod sicut Confirmatio non datur non baptizatis; ita non debet dari adultis peccatoribus, nisi per poenitentiam reparatis. Certum quippe est, S. Doctorem in verbis istis postremis non agere de peccatoribus peccati conscientiam inculpate non habentibus, sed vel peccati conscientiam habentibus, vel suâ culpâ non habentibus (quos solos, secundum Tridentinum, necesse est per præviam poenitentiam, seu Poenitentiae Sacramentum in re susceptum reparari) qui enim peccati conscientiam non habent inculpabiliter, quia peccatum totaliter oblitus sunt, in re confiteri nequeunt peccatum, cujus nullam omnino conscientiam, nec memoriam habent. Nec ad hoc tenentur, ut Tridentinum definit fess. 14. c. 5. his verbis: *Constat enim nihil aliud in Ecclesia poenitentibus exigi, quam ut postquam quisque diligentius se ex-*

causerit, & conscientie suae sinu omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum Deum mortaliter offendisse meminerit. Manifestum est ergo S. Doctorem ibi ad summum velle, quod sicut Confirmatio sine prævia Baptismo non confert gratiam; ita nec sine prævia poenitentia reparante eam confert peccatoribus, peccati conscientiam habentibus, vel suâ culpâ non habentibus.

CAPUT XXVIII.

Sacramenta ejusdem speciei conferunt ex opere operato majorem gratiam melius dispositis: aequaliter dispositis (v. g. Baptismus infantibus) aequalem.

Sermo est de Sacramentis novæ legis, quæ aequaliter dispositis aequalem gratiam ex opere operato ideo conferunt, quia (ut S. Thomas arguit q. 69. a. 8.) existente aequali virtute causæ, & aequali dispositione subjecti, non est unde proveniat effectus inæqualis. Ubi verò inæqualis est dispositio subjecti, secundum Synodum Tridentinam fess. 6. c. 7. loquentem de justificatione per Baptismum, Sacramentum confert gratiam secundum propriam ejusque dispositionem, id est proportionatè ad illam. Eò quod utique Deus in ordine gratiæ imitetur ordinem naturæ. Unde sicut in naturalibus subjectum melius dispositum præstantiorem effectum participat ab eadem causa æquè applicata: sic etiam in supernaturalibus.

Nec assertio procedit de sola gratia, quæ subiecto confertur ex opere operantis; sed & de gratia, quæ ipsi confertur ex opere operato, sive ex virtute passionis Domini nostri Jesu Christi. Ut enim S. Thomas ait in 4. dist. 4. q. 2. a. 3. quaestione. 2. ad 2. *quamvis passio Christi, quæ in Baptismo operatur, quantum est de se, aequalem respectum ad omnes habeat: quia tamen quidam ad Baptismum cum majori preparatione fidei & devotionis accedunt quam alii, ideo quidam alii majorem gratiam consequuntur.* Eò quod utique virtus passionis Christi cuique per Sacramenta sic communicetur supra meritum dignitatemque subjecti, (propter Christum à quo, velut Agente principali actio sacramentalis procedit) ut tamen cuique communicetur cum proportionem ad dispositionem recipientis. Sicut etiam ab eodem igne accipit plus caloris, qui plus ei appropinquat; licet ignis, quantum est de se, aequaliter ad omnes calorem suum effundat, ait S. Doctor q. 69. a. 8. in corp.

CAPUT XXIX.

Non omnia Sacramenta fide suscepta, sublata fide reviviscunt; sed solus Baptismus, & forte duo alia characterem imprimunt, Confirmatio scilicet, & Ordo, forte etiam Matrimonium.

Baptismus fide susceptum (id est susceptum sine debita dispositione, vel cum contraria dispositione, sive affectu ad mortale peccatum) sublata fide reviviscere, id est gratiam causare, quam in sui susceptione fictio impedivit, communis est sententia Doctorum ex can. tunc valere de Consecr. dist. 4. ubi dicitur, quod tunc valere ad salutem incipit baptisma, cum illa fictio veraci confessione recesserit, quæ, corde in malitia, vel sacrilegio perseverante, peccatorum abolitionem non sinebat fieri. Canon iste desumptus est ex Augustino l. 1. de Baptismo c. 12. Qui idipsum tradit lib. 3. c. 13. lib. 4. c. 3. & lib. 6. c. 25.

Morinus quidem de Poenit. l. 9. c. 13. dicit, quod reviviscunt virtutis. Baptismi de eo sapientiam intellexerunt Patres, qui extra Ecclesiam susceptus est. Sed fallitur vir doctissimus: liquidem